

Elinvoima ja kilpailukyky

17.8.2018
TRE:4898/12.01.01/2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi
saara.luukkonen@minedu.fi

Lausuntopyyntö OKM/34/010/2018

HE eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Tampereen kaupunki esittää lausuntonaan seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta. Valtakunnallista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia muutettaisiin siten, että ammatillisen koulutuksen valtakunnallista tietovarantoa laajennettaisiin opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kuuluvilla tiedoilla sekä tiedoilla muusta ammatillisesta koulutuksesta. Lisäksi lakia valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä muutettaisiin niiltä osin, kuin se on tarpeellista lain harmonisoimiseksi Euroopan unionin tietosuoja-asetuksen kanssa. Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin lisättäisiin tiedonsaantioikeus henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta. Oikeus saada tieto säädettäisiin ammatilliselle koulutuksen järjestäjälle sekä työpäikälle, jossa järjestetään koulutusta käytännön työtehtävien yhteydessä tai jossa osoitetaan osaaminen.

Eduskunnan käsittelyssä on parhaillaan tietosuoja laki (HE 9/2018), joka tulee täydentämään tietosuoja-asetusta kansallisen liikkumavaran puitteissa. EU:n yleinen tietosuoja-asetus sisältää direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa tarkkaan rajatuissa tilanteissa. Asetusta täsmentävää tai täydentävää kansallista sääntelyä voi olla vain siinä määrin kuin asetuksen kansalliselle lainsäätäjälle jättämä kansallinen liikkumavara sen mahdollistaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelemaan esitykseen sisältyy tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran sekä yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta merkittävää sääntelyä. Esityksen tavoitteena on laajentaa ammatillisen koulutuksen valtakunnallista tietovarantoa henkilökohtaistamiseen liittyvien tietojen tallentamisella. Esityksen mukaan esitetty muutos yhtenäistäisi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) mukaista henkilökohtaistamisprosessia sekä henkilökohtaistamiseen liittyviä toimintamalleja ja toimintatapoja sekä yhdenmukaistaisi edelleen henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman sisältöä ja parantaisi opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua eri puolilla maata ja eri koulutuksen järjestäjillä.

Edellä todetut tavoitteet ovat saavutettavissa muilla tavoin ja eivät edellytä valtakunnallisen tietovarannon laajentamista ammatillisen koulutuksen osalta esityksessä esitetyllä tavalla. Tietovarannon laajentaminen kattamaan myös pedagogisia

aineistoja edellyttäisi laajempaa periaatteellista keskustelua. On tärkeää, että ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden tietosuoja on yhtä kattava kuin muiden koulutussektoreiden opiskelijoiden.

Rekisterinpitäjä

On tärkeää, että hallituksen esityksessä arvioidaan, mikä taho on kulloinkin henkilötietojen käsittelystä vastuussa oleva rekisterinpitäjä. Esityksessä tulee käydä selkeästi ilmi, mihin tietosuoja-asetuksen kohtaan henkilötietojen käsittely perustuisi eri tilanteissa. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot tulee tarkistaa perusteellisesti ottaen huomioon ammatillisen koulutuksen järjestäjän perus- ja erityistehtävät sekä yhteistyöverkostot. Myös vähimmäistietojen kirjaamisen tavat ja niiden yhteydet salassa pidettäviin tietoihin tulee kattavasti varmistaa. Lisäehdot tai rajaukset esim. opiskelijoiden terveystietojen käsittelyssä ovat tarpeen.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet ja tietojen luovuttaminen

Valmistelussa tulee kattavasti arvioida henkilötietojen käsittelyn asianmukaisuutta, välttämättömyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta soveltamisalaan kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Toimijoilla tulee olla yhtenäiset ja selkeätulkintaiset määrittelyt mm. arkaluonteisista tiedoista ja niiden yhteydestä opiskelijoiden henkilötietojen käsittelyyn. Esimerkiksi toiminta työpaikkojen ja toisten koulutuksen järjestäjien kanssa tulee vielä arvioida suhteessa muutoksen vaikutuksiin. Esityksen perusteella ei ole yksiselitteistä miten opiskelijan henkilötietojen käsittelyn asianmukaisuus sekä järjestelmän toimivuus ja turvallisuus voidaan varmistaa. Kun tietoja luovutetaan yli organisaatio- ja sektorirajojen, viranomaisella ei saa olla edes selailumahdollisuutta muihin tietoihin.

Lainvalmistelussa tärkeää ottaa huomioon henkilötietojen käyttötarkoituksen muutos tietojen luovutuksen jälkeen eli kansallisten rajoitusten säätäminen tietosuojaperiaatteisiin tulee olla mahdollista. Henkilötietojen luovuttamisen perusteet ja tapa tulee kuvata selkeästi, jotta eri toimijatahot pystyvät toimimaan tietosuojan edellyttämällä tavalla.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttaminen

Esityksen osalta on erityisen tärkeää arvioida perusteita, tietosuojaa ja tarkoituksenmukaisuutta lakiehdotuksen 109 § 6 momentin lisäysehdoituksesta, joka koskee työpaikan työnantajan edustajan oikeutta saada tietoja työpaikalla osaamista hankkivan tai osoittavan opiskelijan henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta.

Tämä lisäysehdotus, joka laajentaisi opiskelijan henkilötietojen selailumahdollisuuden viranomaisilta työpaikoille, sisältää osaamista eri tavoin hankkivien ja osoittavien henkilöiden tietosuojalle riskejä, jotka saattavat vaikuttaa oikeuksiin ja vapauksiin.

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmiin voi sisältyä erityisryhmiin kuuluvia ja salassa pidettäviä tietoja. Opiskelijalla on opintojensa aikana useita työpaikkoja ja työpaikat voivat sijaita myös EU/ETA-alueen ulkopuolella. Esityksestä ei käy selkeästi ilmi mikä taho olisi vastuussa työpaikoilla tapahtuvasta opiskelijan henkilötietojen käsittelyn asianmukaisuudesta ja turvallisuudesta.

Elinvoima ja kilpailukyky

17.8.2018

TRE:4898/12.01.01/2018

Välttämättömyysarviointi ja suhteuttaminen henkilön perusoikeuksiin ja -vapauksiin tulee valmistella huolella. Ammatillinen koulutus ja elinikäinen osaamisen kehittäminen on osa kansalaisten tavanomaiseen elämään kuuluvaa toimintaa, josta osa on henkilön omaan yksityisyyteen liittyvää.

Opinto- ja suoritusrekisterijärjestelmien kansalliseen toimivuuteen ja turvallisuuden kaikilla toimijatasoilla ja -tahoilla tulee kohdentaa riittävästi resursseja sekä varmistaa tietosuojan aukoton toteutuminen.

Anna-Kaisa Heinämäki
apulaispormestari

Lisätietoja

suunnittelupäällikkö Päivi Rajala
puh. 040 8063105
paivi.h.rajala@tampere.fi

